Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De modo vivendi omnium fidelium

urn:nbn:de:bsz:31-300759

Visual Library

confeſſus ſis ab habente poteſtatem/ ꝛ an
in hoc te decipias. vel alter ꝛc.

Conſideratio Octaua.

Status ꝓuilegiatoꝝ hꝫ habet. dū ꝺ
pctis publicis abſoluūt parochia
nos/ vt ipi debeāt facere fidē de ab
ſolutione/ ꝛ abſoluēdi ptāte. ſi ſuper hꝫ a cu
ratis parochialibꝫ fuerint reqſiti. ſub pena
de negādo rōnabiliter talibus cum ſe dicūt
abſolutos eucharistie ſacramentum.

Conſideratio Nona.

Statꝰ ꝓuilegiatoꝝ hꝫ habet/ vt non
debeāt inducere voto vel ꝑmiſſo/
alios ad eligēdū ſepulturā in eccle/
ſijs ꝛ locis ſuis. Vl' ad ꝑſiſtendū in iaꝫ ele/
cta ibidē. Et hꝫ ſub pena excōicationis late
ſnie. Debēt ꝓterea reddere q̄rtam ptē lega
toꝝ/ ſeu funeraliū/ curato parochiali ipius
defuncti/ que pars canonica nominatur

Conſideratio Decima

Status ꝓuilegiatoꝝ ad ꝑdicanduꝫ
debet ſm q̄litatē auditoꝝ formare
ſmonē/ ne corā laicis ꝛ ſubditis de/
tegāt vitia clericoꝝ atqꝫ dn̄oꝝ. Hoc eī eſſet
nō extirpare vitia. ſed nutrire rebellioneꝫ/
ſcꝫ murmurationis ꝛ ꝯtemptꝰ apud audien
tes. Fiat inſuꝑ ꝑdicatio ꝓncipaliter de pū/
ctis noſtre religionis in fide ſpe ꝛ caritate
cum ceteris virtutibꝫ. Sed/ ꝛ ꝑſertim con/
feſſiones mulieꝝ ꝛ iuuenū/ nō niſi locis pa
tentibus ꝛ publicis audire/ nec ꝯuēticula
in cameris ꝛ angulis agere ꝑſumant. ab oī
ſpecie mala abſtinentes ſe.

De vtroqꝫ ſtatu ſi/ mul.

Conſideratio Prima.

Status vtrꝰqꝫ curatoꝝ ſcꝫ ꝛ ꝓuile/
giatoꝝ/ inuigilet cognoſcere caſus
reſeruatos ꝑlatis. ne ſeducant ꝛ ſe/
ducant/ ſi tranſgrediant limites ſue ptātis
q̄uis expediret pauciores caſus ꝑſertim
occultos reſeruari vt ſunt pctā illa carnis q̄
frequētiſſime cōmiſſa vix cōfitent. preſertiꝫ
per mulieres ꝛ adoleſcentulos.

Conſideratio Secunda.

Status vterqꝫ ſtudeat alter alteriꝰ
onera portare ſine contētōe ꝛ emu
latione/ de rebꝫ predicatis/ vel alijs/ ne ſi in
uicem more cornicū ſe mordeant/ ꝯſuman
tur. Ne ꝓterea ſurgat feda opinio eccl'aſti/
coꝝ apud laicos/ ꝛ vitupeꝛ miniſteriū ꝟbi
dei. Nonne deꝰ q̄ſo abunde diues eſt ꝑ oī
bus. Nōne pacis eſt deꝰ nō diuiſionis.

Deniqꝫ q̄d ꝑdeſt pharisaica ꝯtentio de ſta
tus ꝑeminētia q̄n ſanctius eſt dare opam.
vt q̄s ꝑfectꝰ inueniat. q̄ ſi iacēs in imis/ de
ꝑfectōe ſtatꝰ glier. Attēto ꝑſti q̄ ꝯciliorꝫ ec
cl'aſticoꝝ obſuatio/ n̄ ꝑt ita ꝯcludi ſub regul'
q̄buſcūqꝫ. q̄n necē ſit recurrere ſepiſſime ad
gloſā ſapiētiſſimi Augu. tractā ex opibꝫ ꝑpi
viciꝫ/ q talia dant in obſuanda animi ꝑpa
tione. ꝛ nō ſꝑ opis exhibitiōe. Que animi
ꝑparatio ꝑt apud oēm ſtatū ꝛ ꝑſonaꝫ xp̄ia/
ne religionis ſi vult inueniri. Finit.

Incipit tractatus

eiuſdem Cancellarij pariſieñ de modo vi/
uendi omnium fidelium.

Ad nobiles Conſideratio prima.

Regula prima que ſpectat ad nobi/
les potentes/ ꝛ ſcabinos. ne paupe
res videlicet per potentiam ſuam
opprimant et a ſubditis ſuis opprimi per
mittant. Malos vſus in villis ſuis de/
ſtruant. Cauſas pauperum/ viduarum/ et
orphanorum/ libenter audiant. ꝛ cito iuſte
iudicent. Munera pro iudicio faciēdo vl'
feſtinando. aut retardando. non accipiant
Nil a ſubditis ſuis extorqueant.

Ad milites Conſideratio ſecunda.

Regula ad milites tangitur Luce.
iij. Nemineꝫ concutiatis ſcilicet in
perſona per potentiam indebite.
Nemini calumniam faciatis in rebus quā
per militiam facere poſſetis. Et ꝯtēti eſto/
te de ſtipendijs veſtris id eſt redditibus ve
ſtris multis temporibus. accipiendo vero
ad defendendam patriam. ij. Machabeo.
xv. Accipe gladium ſanctū munus ꝛc. Ro/
manoꝝ. xiij. Non ſine cauſa gladiū portat

Ad ſimplices Conſideratio tertia.

Regula ſimplicium quo ad eccleſiā
vt ieiuni ad miſſam veniant. In
miſſa non loquantur nec circūſpi/
ciant. Ante miſſam orare debent/ vt gratiā
dei recipiant. In miſſa memoriam paſſio/
nis chriſti habeant. Ante euangelium ſan
cti Johannis nō exeant. Sermones libē
ter ꝛ diligenter audiant. ꝛ referre poſt miſ/
ſam gratias deo ſatagant.

Ad epiſcopos ꝛ prelatos.

Regula epoꝝ ꝛ prelatoꝝ ſatis patet
ad Thimothe. iij. Oportet epiſco
pum ſine crimine eſſe ſicut dei diſpenſato/
rem. Et Matt. xx. Qui maior eſt veſtꝝ ſit
veſter miſter. i. Coꝝ. vi. Hortamur vos ꝛc.

¶ Eſt aũt officiũ epi̅ malos corrigere ⁊ arguere bonos ⁊ puſillanimes pacificar̄. Oꝛ ſic dñs Petro in pſona cuiuſlibet plati ait Paſce oues meas. ⁊ Teſſalo. v. Fr̄es corripite inqetos/ ꝯſolamini puſillanimes. De iſtis. ij. ad Thimo. iiij. Predica v̄bũ inſta optune. iportue. obſecra. argue. increpa in oi̅ patia ⁊ doctria. Et Gal'. vi. Si p̄occupatus fuerit hõ i aliq̄ delicto ⁊c̄. ¶ Ad clicos

Regula clericoꝝ eſt h̄re doctrinaꝫ ſanã. vitã ſcãm. famã odoriferam. Heb. v. Sacerdotes h̄ñt hoſtias p delictis ſuis offerre. ⁊ Aug. in regula ſua Sit vob̄ coꝛ vnũ ⁊ aia vna in dño. pś. Sacerdotes tui induant̄ iuſticia. Coloſ. iiij. Induite vos ſic̄ electi di̅. viſcera miſericoꝛdie ⁊ pietatis h̄ñtes. ¶ Ad religioſos

Regula religioſoꝝ eſt viuere i' obediẽtia. caſtitate. ⁊ paupṫate. Et debēt deuote oꝛare ⁊ cõtẽplari. ⁊ carnẽ moꝛtificare/ ꝯtra vitia ⁊ ꝯcupiſcentias Vñ Aug. in regula monachoꝝ. In oib̄ ⁊ ſup oia amet̄ ⁊ honorificet̄ deuſ. Et' Hugo de ſcõ victore de claustro anie. Sũma religionis regula in h̄ depẽdet vt plati cuſtodiant ſubditos ſuos. ſubditi platis benigne obediãt. deuoti ſint ſenes. iuuenes vero laborioſi. Sit honeſtas i hitu. mediocritas in victu. Sint in clauſtro aſſidui/ ⁊ ad inſuriã rari. Nõ ſint ciuiles ſed clauſtrales. Sit intẽti pſalmis nõ cauſ. Nõ ſit rumoꝛ in clauſtro/ ſed dilectio. In capitulo non lites/ ſed ꝯfeſſio. In choꝛo ſit ſacra ſimplicitas/ ⁊ circa altare reuerentie honeſtas

¶ Ad diuites.

S Regula diuitũ ne aliquid iniuſtuꝫ adq̄rãt. Ne ꝑpt' diuitias ſuas pauꝑes vicinos ſuos deſpiciãt. Pauperes ſuſtineant. Operarijs ſuis bene ⁊ cito perſoluant. Adulatores neq̄ʒ adulatrices in mẽſa recipiãt. Diligenter ⁊ libenter ad ꝯcoꝛdiam vicinoꝝ ſuoꝛum laboꝛent

¶ Ad pauperes.

Regula pauperum/ vt diuitibus libenter ⁊ fideliter ſeruiant. nec diuitibus ꝑpter diuitias ſuas inuideãt nec ꝑpter paupertateꝫ adulatione vel detractione peccent. Nec impatienter ſed gratãter paupertatem ſuſtineant/ nec iniuſte ditari cupiant/ nec eccleſias pꝛopter diuites vitent. Nihil furti a familia ſuoꝛum/ vicinoꝛum/ nec ab alijs retineant.

¶ Ad virgines.

Regula virginũ. Non ſint loq̄ces. ſed ſimplices coꝛde ⁊ hitu. Ad virginitatem matris chꝛiſti cogitent. ⁊ eã diligant. Choꝛeas vitent. Inter iuuenes non ſedeant/ nec ſe ab eis palpari ꝑmittant. Non ament aliquem illicito amoꝛe. Adulatoꝛes neq̄ʒ adulatrices recipiãt nec audiant. Orationes libenter dicant. Soꝛdida verba ⁊ inhoneſta fugiant

¶ Ad viduas.

Regula viduaꝝ eſt vt ꝯtinentiã diligant. ⁊ in veſtib̄ humiliter ſe habeant ⁊ oꝛõnib̄ libenter inſiſtãt. Homines ſuſpectos in hoſpicio ſuo non recipiãt. De ꝯſilio pboꝝ ſe gubernent ⁊ viuãt Sanctã Annã ⁊ Elizabeth viduas cogitent. Familiã caſtã habeant. Paruꝫ per vicos currant. ¶ Ad nuptas.

Regula nuptarũ eſt ꝑ thimo. honorare ſuperioꝛes. diligere maritum regere familiam. diligẽter gubernare domũ. ⁊ ſeipam honeſtam ⁊ irrephenſibilẽ oñdere ſiue exhibere. ¶ Ad mulieres

Regula mulieꝝ eſt q̄ nõ ſe indecenter oꝛnatas oſtendãt. Aures. collũ guttur ⁊ caput tegant. Humiliter in eccleſia ⁊ vbiq̄ʒ ſe habeant. nec alias mulieres per ſuperbiam ſuam iuuent

¶ Ad maritos ⁊ vxoꝛes.

Regula viroꝝ ad vxoꝛes ⁊ ecõuerſo ponit̄ Ephes. vi. Viri diligite vxoꝛes veſtras. ſicut ⁊ xp̄s dilexit eccleſiam ſuam. vxoꝛ autem timeat virum ſuum. ij. Coꝛinthẽoꝛum. Viri cohabitantes ſm ꝯſcientiam/ quaſi infirmioꝛi vaſculo muliebꝛi impertientes honoꝛeꝫ.

¶ Parentum ad filios.

Regula parentũ ad filios Eph. vi. Et vos p̄res nolite ꝑuocare ad iracundiã filios veſtros. ſed educate eos in diſciplina ⁊ correptione. ij. Coꝛ. xij. Nõ debent filij theſaurizare parentib̄. ſed pentes filijs. ¶ Filioꝝ ad parentes

Regula filioꝝ ad pentes eſt q̄ pentes honoꝛẽt/ ⁊ eis in bonis obediant/ nec eis ſua furent̄. Ante eos ñ rideãt. A maledictõib̄ oĩno ſe caueãt. Cũ pentib̄ aliq̄ñ ad eccliam vadãt libẽter/ in negocijs pentũ ſuoꝝ fideliter laboꝛent.

¶ Dominoꝛum ad ſeruos.

Regula dñoꝝ ad ſeruos Eph. vi. Vos dñi eadẽ facite illis/ remittẽtes minas. ⁊ ſoluite dño q̄d iuſtuꝫ T

eſt. ⁊ equũ ſuis pſtate. ſciẽtes q̃ ⁊ vos dñm
in celis habetis eccĩ. vij. Ne ledas ſeruũ tu
um in veritate opantẽ. Seruus ſenſatus
ſit tibi dilect⁹ q̃ſi aĩa tua. nõ defraudes illũ
libertate. neqꝫ inopem derelinquas illũ

Seruorum ad dominos.

Regl'a ſeruorũ ad dños Colloſeñ.
iij. Serui obedite dñis carnalib⁹.
nõ ad oculũ ſeruientes. quaſi hoibus pla/
centes. ſed in ſimplicitate cordis / timẽtes
deum. ſcientes q̃ a dño accipietis retribu/
tionẽ hereditatis. i. Petri. ij. Serui ſubdi
ti eſtote in omni timore dñis veſtris non
tm̃ bonis ⁊c.

Ad familiam.

Regula ad familiã. Ne fraudẽ dñis
ſuis in ſeruiẽdo. negligendo, faci/
ant. Fideles ſint in rebus ſuis cu/
ſtodiendis. Nihil ab eis auferant occulte/
nec alios facere pmittant. Nunciũ mal um
non faciant. vxori vel filijs dñi ſui. De ma
le rñdendo caueãt. Malos rumores fugi/
ant. vñ in domo malum oriri poſſit/ ſed di
ſcordias etiã reportare vitent. Miſſi cito
reuertant᷑. Mercedẽ ſuã in ſupbia veſtiũ
nõ expendãt Ita viuãt in humilitate. vt la
bor eorum ſit eis in remiſſionẽ peccatoꝝ
ſuorum.

Ad mercatores.

Regula mercatoꝝ eſt vt non in die
dñica mercent᷑. Nec piurent. Ab
illicito ſibi caueãt lucro. Nec ad di
em vendant vel carius ꝓpter dilationem.
Ut debitũ ſuũ tpe pmiſſo ſoluant. Nec ſci
entes mentiant᷑. Equã staterã habeant/ eq̃
pondera/ ⁊ equam menſuram.

Ad tabernatores.

Regula tabernatoꝝ eſt/ ne pmittãt
ludere ad taxillos in tabula ſua. ne
qꝫ in tabña ſua. Deũ blaſphemari
nõ pmittãt. Nec meretrices recipiãt de no/
cte. Plenã menſurã dent omibus. Uinũ
cum aq̃ ad vendendũ nõ miſceãt. Nec aliq̃
pocula vel fercula aliquo modo ad vendẽ/
dum defraudẽt.

Ad hoſpites.

Regula ad hoſpites ẽ/ q̃ malos in
hoſpitio ſuo nõ pmittãt/ vel ſciẽter
recipiãt. Nec hoſpitib⁹ ſuis furent᷑
auenã vel fenũ. Nec ſuſtineãt q̃ hoſpites
ſciẽter fornicent᷑ in hoſpicio ſuo. Juſtã bo
nã rõnabilem computationem cum hoſpi
tibus ſuis faciant.

Ad ſenes

Regula ad ſenes ẽ. In eccĩa libent᷑
iaceãt. Juuenib⁹ bonũ exẽplũ p̃be
ant. De maledicẽdo ſiue malefaciẽdo ipos
rep̃hẽdãt. Turpia v̾ba nõ hẽant. Nec lau/
dẽt malicias corã iuuenib⁹. Mulierculas
a bono nõ retrahãt. Nec iuuenes laudẽt in
ſupbijs ſuis.

Ad omnes.

Regl'a ad oẽs ẽ. vt excõicatos vitẽt
Nõ ſe iebriẽt Paupes p poſſe ſuo
ſuſtineãt. Sacẽdotes ⁊ religioſos/ ⁊ eccĩaꝫ
vbiqꝫ honorẽt. Et deuote ab eis doctrinã
audiãt. Feſta bñ cuſtodiãt. Decias rite ſol
uãt. Detractionẽ caueant. Ab adulatõe/ a
blaſphemia/ a mẽdacio/ a periurio/ ab aſſi
duo iuramẽto/ a turpib⁹ verb/ ⁊ maxĩe a lu/
xurioſ verb ſe abſtineãt/ qꝛ circũſtãtes ⁊ au
diẽtes ab eis inflãmant᷑. Precepta eccĩe te
neãt/ pñias ſibi iniũctas diligẽter ipleant
Alt' alteꝝ ad bonũ op⁹ inuitet/ ⁊ de malo re
p̃hendat Dent libẽter elemoſinas. qꝛ ſicut
aq̃ extinguit ignẽ ita elemoſina extinguit
pctm̃. Miſſas/ ſmones/ ⁊ pceſſiones libẽ/
ter colãt ⁊ freq̃ntẽt. Ablata reſtituãt. qꝛ nõ
dimittit᷑ pctm̃. niſi reſtituat᷑ ablatũ vt dicit
Aug. In veſpe. i. in fine vite tormẽta infer
ni. ⁊ gaudia paradiſi cogitent.

Regula oim ponit᷑ Matth. xxviij.
Baptiſantes oẽs gẽtes/ in nomie
pr̃is/ ⁊ filij/ ⁊ ſpũſſancti. vt ſm illõ
Joh. i. oẽs crederẽt p illũ. i. Pet. iij. In fi/
de aũt oẽs vnanimes. In orõne eſtote cõ/
patiẽtes. fraternitat᷑ amatores. miſericor/
des. modeſti. hũiles. non reddentes maluꝫ
p malo. neqꝫ maledictũ p maledicto. ſed e/
cõtrario bñdicẽtes ⁊c. Eccs vl. Deũ time/
⁊ mãdata eius obſua. H eſt omnis hõ ⁊c.
Uñ ad Gal. vi. Qui hãc regulã ſecuti fue/
rint. pax ſup illos ⁊ miſericordia. Finit

Sermo eiuſdẽ doc

toris/ de tribulationib⁹ ex defectuoſo eccĩa
ſticoꝝ regimie/ adhuc eccl'ie pueturi/ ⁊ de
ſignis earundẽ/ ex ſnia pnũciat⁹ de ↄceptõ
ne glioſe v̾gis Marie in ↄcilio Cõſtãtieñ

Domin⁹ dabit vob ſignũ. Ec V
ce v̾go ↄcipiet ⁊ pariet filiuꝫ.
Eſaie. vij. recitatũ ⁊c. Nũc
q̃ ad ſcõm. Reue. pr̃es ⁊ dñi/
reſtat oñdere quõ ſignũ oipo
tẽtie ⁊ ſũme clemẽtie/ factũ ſit ſignũ ↄtradi/
ctiõis ⁊ ruine. Contradicit eni achaz pete/
re ſignũ qð p ꝓpham ſcꝫ Eſaiã a dño ſibi e/
rat p̃ceptũ. Nõ petã inq̃t/ ⁊ nõ tentabo dñꝫ
Hoc q̃dem addidit/ ⁊ nõ tentabo dñm/ for
ma quidẽ pietatis ſed non v̾tutiſ. Colebat
achaz idolũ qð deſerere noluit/ ⁊ iõ ne dñs

m